

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Daniyel

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

הימחנ רפסל אובמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9191

בזאת אינה זרה כ"ב אם נאמר שמחבר האחר כתב ספוריו ארמית, מ"מ קשה למה לא ישמור לשון אחד בכל ספוריו ויספר בעברית עד פרשה ד' ז', היחסנו החושבים הנזכרים כי לפרשיות האלה עד פרשה ד' יש מחבר שלישי? והנה לבני לא כן יחשוב, כי לבני אומר לי שדברי חז"ל שהספר הזה מחבר אחד לו נכוחים וישרים. והענין כפי הנראה כי ספורי ארמית אלה מן פרשה ד' ז' עד פרשה ו' י"ט נתנם איש אחד בלתי נודע אחרי כלות בנין הבית בימי דריוס (דרטריוס היסטוריוס) הנזכר (עזרא ו' ט"ו), ומגמתו הייתה לכתוב כל הקורות והתלאות אשר מצאו את הבונים מיום החלם לבנות עד כלותם ואשר ראה בעיניו, על ספר, לזכרון לדור אחרון. והנה עזרא לא נביר אחרי עלותו בשנת שבע לארתחשסתא, ושם לעמו חוק ומשפט, והסיר השעוריות אשר הייתה ביהודה אודות הושים הנכריות, בשנה ההיא נחן אל לבו לחבר ספר ולכתוב בו את כל אשר קרה את עמו מיום החל ה' לפעם רוח נרש לעלות עם זרובבל עד ימי הסרת הנכריות ההן, ולכן החל בשנת אחת לכורש וגומר בעברית למה ונקיה כמשפטי, וספר את כל אשר שמע וידע מהענינים האלה עד פרשה ד' ז' ובפסוקי ה' וי"ו, יאמר בדרך כלל כי נפרעו הבונים ממלאכתם, ולאמת זאת העתיק ספורי ארמית הנמלאים אות באות מ"ג בלי תוספת וגרעון כמשפט כל סופרי אמת המספרים בשם אחר, ובנה יוסיף עד פרשה ו' י"ט, ומשם והלאה עד ז' פסוק י"א יספר עזרא מדעתו על כן ישוב לדבר עברית, ואל חזמה אם תמלא עוד בתחלת פרשה ז' הלשון נסתר, הלווא ראוי לו לשמור המדבר בעדו, כי הוא ידבר מעמנו; כי מגמת עזרא הייתה שיהיה להפרשיות האלה המשך ספורי נראוי, חלק בחלק ידבק, באלו כל אלה ממקור אחד ילאו, ע"כ עוד הניח הגוף אשר דבר עד המקום הזה. ומן פסוק ז' עד פסוק כ"ז העתיק פרשגן הנשחן אשר היה לו מידי ארתחשסתא ובלשון ארמית כמו שהייתה, מטעם שזכרנו בספורי ארמית שלפני זה, ומשם והלאה ישוב לעברית ויספר במדבר בעדו, כי ידבר מן כל הדברים אשר עשה בעלמו. ועתה הים עליו עוד לזכור, מי זה השלך אשר בימיו עלה עזרא, אך כבר העירותי במבואי לדניאל לבאר הענינים האלה אי"ה די בחר במגלתי הזכרת.

פראג בחדש זיו תקצ"ו לפ"ק.

המתרגם.

מבוא לספר נחמיה

א מעלת נחמיה וחשיבותו.

הנה נחמיה אשר הספר נקרא על שמו, הוא היה פחת יהודה באשר יעיד על עלמו (נחמיה ה' י"ד) גם מיום אשר כיהן אומי להיות פחם בארץ יהודה וגומר, והוא הנקרא ג"כ התרשסתא באשר יעיד על זה באמונה הכתוב (שם י' ב') נחמיה התרשסתא בן חכליה. ויש אשר חושבים להביא ראיה מן הפסוק הזה שסיה כהן לפי שהובא במספר הכהנים, אולם זה לא יתכן מפאת עדותו שאמר על עלמו (שם ו' י"א) ומי כמוני אשר יבוא אל ההיכל וחי, אבל יבוא בין הכהנים כי הוא היה על יהודה לראש. ובאמת אף אם עזרא היה גדול ממנו בתורה עד שהמלך שמהו על כל דבר דתי, אולם נחמיה היה עוד געלה ממנו כי בלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו הן בענין דתי (חייק רעליגיאווען) והן בענין נמוסי (חייק פאליטיטען), אך בזה געלתה מעלת עזרא מנחמי, כי עזרא הפליא לעשות עם עמו חסד ואמת אשר לא נשמעו מעת נחעלה משה רבנו ע"ה למרום עד הימים ההם — ונכל אלה גדלה ענותו לבלתי התפאר — לא כן נחמיה התרשסתא, על כל הטוב אשר עשה עם עמו, עד מהרה התברך בלבנו, "זכרה לי אלהי לעונה" ודברי חז"ל על זה ידועים.

ב מחבר הספר הזה.

על מחבר ספר נחמיה לא יפול שום ספק, כי בוודאי נחמיה בעלמו חברו כי הוא החל במדבר בעדו וכן כלה; אך מה כתב בעלמו, ומה אסף מיד אחרים הוא בדבר שזריך עיון רב, כי לכאורה "נפלא מאד לכל מעין בספר נחמיה, א) הנה בפרשה ז' מן פסוק ו' והלאה אלה

מבוא לספר נחמיה

אלה בני המדינה וגימור נראה שנות הסופר להביא הדברים שהיוצא כבר בספר עזרא
 בפרשה ב', ואם נדמה שתי פרשיות אלה (עזרא ב' נחמיה ז' ו') זו כנגד זו, נמלא
 שנמסרים הפרטים ונדלו ונשתנו ז' מזו, ועל כל זה נענין סך הכלי שתייהן שוות — ב) שלש
 פרשיות ק' ט' וי"ד הנוללות ענינים ממעשי עזרא הלוא ראוי להיות מקומם בספר עזרא?
 ג) גם הפרשה י"א וי"ב עד פסוק כ"ז ומן י"ב מ"ז עד י"ג ו' נראה לכל מנין כי לא
 ניתב אחד כתבם? אולם כפי מה שנראה להסרת הספקות האלה, כך הוא הענין, לדעתי
 כאשר המלך כורש העביר קול שיעלו בני הגולה לארץ יהודה, נתן מגלה אחת בידי המכריו
 ועליה יחתמו ראשי האבות המתנדבים לשוב, שמותם, בזכירת מספר אנשי בית אב, למען
 ידע המלך סך היהודים בכלל אשר יעזבו מלכותו — והמגלה ההיא היתה בידי עזרא והיא
 היא בעלמה אשר ספח בספרו פרשה ב', אולם היה גם פתגמן מכתב הרשום הזה בבית ספרי
 המלך (קעניגליכעם חרין), והוא בלתי ספק עברו ימים מיום נחתמו המתנדבים עד יום
 נסיעתם, כי לעזוב מושבותם וללכת אל ארץ אחרת, אף אם היתה זאת מקדם ארץ אבותיהם,
 לא דבר הוא ליום אחד או לשנים — ואולי בעוד הימים האלה אשר הכינו לדרך, רבים
 מהחמומים נמנעו מסבות בלתי ידועות מלעלות, עד שאחרים משאר בתי אבות המתנדבו
 לעלות תחזיהם למען השלים סך העולים אשר כבר נרשם בכתב הנוכח, על כן בעת
 העלות שנו במגלת הנקובים יש אשר המעיטו אותו, ויש אשר הרבו והוסיפו עליו, והמגלה
 הנשנתה היא היתה בידי נחמיה (לפי דעתי היה נחמיה מן עולי זרובבל, כי כן נחוב בשתי
 הפרשיות האלה (עזרא ב' ב' נחמיה ז' ז'), ואם אין ראיה לדבר זכר לדבר כי בנחמיה (ה'
 י"ד) נאמר מיום אשר לוח אותי להיות פסח בארץ יהודה משנת עשרים ועד שנת שלשים
 ושתיים לארתחשסתא וגימור מיום אשר עליתי אל ארץ יהודה משנת עשרים לא נאמר, מזה
 משמע כי משנת עשרים לארתחשסתא היה פסח, אולם זה יוכל להיות כי עלה קידם לכן,
 ולדעתי עמד נחמיה בפעם ראשונה בירושלים עד נגמר הבית בשנת שש למלכות דריוש,
 ואחר שז אל ביתו ולא עלה שוב עד שנת עשרים לארתחשסתא, ואם תקשה, לפי זה יוכל
 ג"כ לומר שאף עזרא היה בתוך עולי זרובבל? כי כן נמלא בנחמיה (י"ב א') על זאת אשיב
 זה בוודאי אין עזרא זה הוא עזרא הסופר כי לא תמלא שיקרא האיש ההוא בשם עזרא לבד,
 ועתה לסיף פרשה ז' פסוק נחמיה ספירו. והנה כפי אשר אמרתי במבוא לספר עזרא, בלה
 עזרא את ספרו בשנת שבע למלכות ארתחשסתא או לא כנזיר אחרי כן, אולם הספורים אשר
 ניכרו ממנו בנחמיה (ח' ט' י') קרו שנים רבות אחרי כן בימי פחת נחמיה ולא ספקם לספרו,
 א) בעבור שנבר היה נשלים. ב) מה חידוש יש בזה להשמיע באלה, הלוא הוא היה סופר
 ומורה תמיד את העם התורה והמורה, מלבד שנבר אמרנו כי עזרא לא החפאר באלה.
 ג) כפי הנראה מנחמיה (ח' ט') ויאמר נחמיה הוא התרשטא ועזרא הנהן וגומר, לא למד עזרא
 בלבדו את העם, ליחס הספורים אך לעזרא, הלוא גם נחמיה היה בעוזריו. ומה שנחמיה
 בעלמו לא כתב ענין שלש פרשיות האלה הוא מפני שהולך בשנת שלשים ושתיים לארתחשסתא
 לשוב אל המלך ולא היה לו זמן נושר לזה, אולם כתב הדברים האלה איש אחד בלתי נודע,
 וינאו א"כ הפרשיות ח' ט' י' י"א וי"ב עד פסוק כ"ז ופרשה י"ג מתחלתה עד פסוק ו' מידי
 האזד הפלמוני, ובשוב נחמיה אחר הימים לירושלים בנוכח (שס י"ג ז') פקד את ספרו אשר
 הזל להשלימו, באופן שספח הפרשיות הנכתבות מידי הסופר הנ"ל אל הקודם והוסיף עוד
 הרבה מדעתו מה שעשה מן המסדים. אולם לדעת החכם חזייהתרון שני הפסוקים (נחמיה
 י' וי"א) לא נכתבו עד בימי נחמיה אך חלו בו ידי סופר מאוחר כמו מאתים שנה, אולם
 במגלתי הנוכחת ארטיב אי"ם בענינים האלה.

פראג בחדש זיו תקצ"ו לפ"ק. המתרגם.

פֵּעֶר בַּעֲסַעְרוֹנְגֵּעַן.

	דניאל	בלאטט	זייטע	
זייק באור, שורה כא מנטשטטט: ערפיללען, פֵּאַללענרען, זיש: בעוואהרען:	—	מח	2	
זייבערועטלונג, מנטשטטט: צור ערפיללונג דער ווייזאגונג אונד דעם פראַפֵּעטען (פרטפֵּעלייהונג), זיש: צור בעוואהרונג דער ווייזאגונג אונד דעם פראַפֵּעטען.	—	—	—	